

Sayım Çınar, 26. Uluslararası Kısa Film Festivali vesilesiyle bir araya geldiği Hilmi Etikan ile kısa film ve sinema üzerine konuştu.

SAYIM ÇINAR

Halen "İstanbul Uluslararası Kısa Film Festivali"nin yöneticiliğini, kisafilm.com web sayfasının editörlüğünü yapan, kendi adına düzenlediği "Senaryo ve Film Atölyesi"ni yıllardır aralıksız sürdüren ve İstanbul'da bulunan FİLMÜR FilmYapım ve Üretim şirketinin sahi olan Hilmi Etikan'la 20-27 Kasım 2014 tarih aralığında gerçekleşecek olan 26. Uluslararası Kısa Film Festivali vesilesiyle bir araya geldik. Birçok belgesel film gerçekleştirmiş olan, ulusal ve uluslararası film festivallerinde düzenleyici ve jüri üyesi olarak görev alan, değişik kurumlarca pek çok "Emek ve Onur Ödülüne"layık görülen Hilmi Etikan'la ulusal sinemamızda ve Türkiye'de kısa filmin yeriyle ilgili dolu dolu bir söyleşi gerçekleştirdik.

Türkiye'de kültür-sanat olaylarına bakış açısının değiştiği böylesi bir dönemde büyük fedakârlıklarla Kısa Film'e ve Kısa Filmcilere sahip çıkarak bu festivali devam ettirme çabanız için sizi ve ekibinizi öncelikle tebrik ediyorum.

Teşekkürler Sayım. Dile kolay 37 yıl olmuş...

Festival sayılarının arttığı fakat içerik olarak kalitenin azaldığı dönemler yaşıyoruz. Hele konu "Kısa Film" olunca üzerinde konuşulması gereken şeyler, problemler de aldı başını gidiyor. Bu alandaki çalışmalarınız ve katkılarınızdan dolayı kısa filmi "Hilmi Etikan" isminden bağımsız düşünmek neredeyse mümkün değil. Hal böyleyken ve sizi de iki arada bir derede yakalamışken kısa filmle olan ilişkinizi bir de sizden dinlemek isterim.

Ben çocukluğumdan beri sinemaya düşkünüm. Eskişehir'de geçti çocukluğum. O zamanlar sinemadan sinemaya dolaşır, hiçbir filmi kaçırmazdım. Bir dönem Galatasaray Lisesi'nde okudum. Yüksek eğitimimi Hacettepe Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı'nda tamamladım. Sırf sinema yapmak için edebiyat dalını seçmiştim üniversitede. Sonra sinema eğitimi yapmak için bir arayışa girdim ama o yıllarda Türkiye'de sinema eğitimi veren bir kurum yoktu. Sadece Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Basın Yayın Yüksek Okulu vardı galiba. Onun dışında uygulamalı sinema eğitimi veren hiçbir yer yoktu. Bu yüzden Fransızca da bildiğim ve dil sorunu yaşamayacağım için Paris'e gittim. 1977 yılına kadar Paris'te "Conservatoire Libre du Cinéma Français (Fransız Sinema Konservatuvarı)"na devam ettim. Yine aynı dönemde Sorbonne Üniversitesi'nde sinema-edebiyat ilişkilerini konu alan mastır çalışmamı tamamladım. Paris'te sinema eğitimiyle geçen 3 yıl içinde kısa film ile de tanışmış oldum.

Peki, ulusal kısa film günlerinden uluslararası bir festivale uzanan süreç nasıl gelişti?

Paris'te kaldığım evin mahallesinde bulunan sivil toplum örgütlerinin kısa film günleri vardı. Orada amatörlerin 8 mm'lik kameralarla çekmiş oldukları küçük filmler gösteriliyordu. O filmleri seyrederdik, tartışıyorduk. Paris'teki bu üç yıllık eğitimimden sonra tekrar Türkiye'ye döndüm ve İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği'ne üye oldum. İFSAK her ne kadar adında "sinema"yı geçiriyor olsa da bünyesinde sinemayla ilgili bir çalışma yapılmıyordu. Öyle bir ekip yoktu. Daha sonra İbrahim Akyürek ve birkaç arkadaş bir araya gelerek 1979 yılında ilk kısa film yarışmasını başlattık. 37 yıldır çok küçük bir ekiple devam ettirmeye çalışıyoruz.

Batı'da kısa film algısı biraz daha farklı. Mesela film festivallerinde ya da vizyonda kısa filmler ana film den önce gösteriliyor. Bu yaklaşım oralarda bir gelenek haline dönüşmüş. Ama bizde sinema işletmecileri o süreyi reklam olarak değerlendirmeyi tercih ediyor. Buna ne diyorsunuz?

Kısa filmciler filmlerini ancak festivallerde gösterebiliyorlar. Biz istiyoruz ki bu filmler ve yönetmenler daha fazla seyirciyle buluşsun. Ticari sinemalarda da gösterilsin. Bu hem seyirci için iyi olur; yeni bir anlayışla genç sinemacılar tarafından üretilmiş kısa filmleri seyretmiş olurlar, hem de kısa filmciler bu vesileyle parasal gelir sağlayabilir, filmleri de geniş kitlelere ulaşmış olur.

Bu yönde aksiyon alınması için herhangi bir başvuru yapıldı mı? Sinema yöneticileri bu fikre nasıl yaklaşıyor acaba?

Ben bunu geçen sene de gündeme getirdim. Sanırım bu uygulanacak artık. Eskiden sinemalarda 35mm film gösteriliyordu biliyorsun Sayım, şimdi artık tamamen dijital olarak DCP (Digital Cinema Package - Dijital Sinema Paketi) formatında gösteriliyor. Kısa filmler de artık kolaylıkla DCP formatına dönüştürülebiliyor. Bu yüzden gösterim sorunu teknik olarak çözüldüğü için uzun metrajlı filmlerin öncesinde gösterimlerinin yapılması için bir engel kalmadı denilebilir.

Belki bir de gösterilecek filmlerin süresini iyi belirlemek lazım.

Filmlerin 6 ya da 7 dakikalık filmler olması lazım. Zaten kısa filmin de çok uzun olmaması gerekiyor. Uzun metraj öncesi 20-25 dakikalık kısa film göstermek çok zor.

Peki, 60-70 dakikalık çekilen ve kendini "kısa film" olarak konumlandıran filmler de oluyor.

Onlar kısa film değil. 60-70 dakikalık kısa film olmaz. Biz Türkiye'de en fazla 20-25 dakikayla sınırlıyoruz bunu.

Bazı film festivallerinde uzun metraj kategorisinde gösterilen fakat 60 dakikalık süresi nedeniyle "bu film kısa film türüne girmeli" diye tartışmalar oluyor bazen.

Uzun metrajın süresini belirleyen de sinemaların seans aralıkları. Yani 120 dakika, 100 dakika gibi... Kısa filmin sürelerini de belirleyen festivaller oluyor genellikle. 100 dakika ya da 60 dakika bir kısa film için çok fazla. Onlara "Orta Metraj" diyoruz.

Geçenlerde 26'ncı Uluslararası İstanbul Kısa Film Festivali'nin İtalyan Kültür Merkezi'nde açılışı yapıldı. Oldukça güzel tepkiler aldı. Siz diğer festivallerden farklı olarak ödülleri kapanış gecesinde değil, açılış gecesinde veriyorsunuz. Bunun özel bir sebebi var mı?

Bu festivalin ağırlıklı olarak büyük bir bölümü; neredeyse dörtte üçü uluslararası seçkiden oluşuyor. Dörtte birinden belki biraz fazlasını Türkiye'den gelen ulusal filmler oluşturuyor. Dolayısıyla festival ulusal yarışmayla birlikte yabancı filmlerin gösterimi olmak üzere genel anlamda iki programdan oluşuyor. Biz yarışma bölümümüzle ilgili duyuruları festival Kasım ayında olmasına rağmen yılın başında; Ocak veya en geç Şubat ayında yapmaya başlıyoruz. Temmuz ayında da başvuruları bitiriyoruz. Temmuz ayından sonra seçici kurul toplanıyor ve 200-300 kısa film izliyor ve karar veriyorlar. Kurmaca Bölümü için gelen filmleri seyrettikten sonra örneğin diyorlar ki; 20 tanesi programa alınsın ve seyirciye gösterilsin, aralarından şu film de birinci olsun, ödül alsın. Yani bizim festivalin böyle bir jüri çalışması var. Çünkü o kadar çok film geliyor ki festival programına yetiştirebilmek için bu değerlendirmelere de erkenden başlamak gerekiyor. Dolayısıyla sonuçlarımız da festivalden çok önce belli oluyor. Açılış gecesinde de o arkadaşların ödülleri, başarı plaketlerini veriyoruz.

Ama bu festivalin en başından beri yaptığınız bir uygulama değil, yanlış hatırlamıyorum değil mi?

Evet, eskiden ödülleri biz de kapanışta veriyorduk. Ama şöyle bir gerçek de var; biz bu festivali çok küçük bir ekip ile gerçekleştiriyoruz. Sonunda artık enerjimiz kalmıyor. Eski fotoğraflara ve filmlere bakıyorum, festivalin bittiği gün sahnede hepimiz yorgunuz. O güzel geçen festivalin sonu bir enerji bitmesiyle sonuçlanıyormuş gibi oluyordu. Onun için başa aldık. Zaten sonuçlar belli, böylece o yılın festival kataloguna da yazıyoruz neticeleri, böylelikle ileriki yıllarda kataloga bakıldığında o yıl hangi film hangi ödülü almış, takip etmek daha kolay oluyor.

Açılış gecesinde Tayfun Pirseliimoğlu'nun kendi anekdotlarından dinlediğimiz gibi, Nuri Bilge Ceylan, Reha Erdem, Belma Baş ve Yeşim Ustaoglu gibi uzun metrajlı filmleriyle uluslararası arenada adını duyurmuş bazı yönetmenlerimizin birçoğunun uzun metraj deneyimlerinden önce kısa film çalışmaları var. Esasında bu başarılar pek tesadüfen gelmiyor, çoğu bu ışığı daha o ilk kısa filmlerinde seyirciye gösteriyordu. Sizce de böyle mi? Yani kısa film çekmek uzun metraj için ciddi bir hazırlık mı oluyor?

Hemen hemen tüm yönetmenlerimiz kısa film geleneğinden geçiyor ve evet bu süreç uzun metraja doğru gidenler için de ciddi bir hazırlık evresi oluyor. Uzun metrajlı filmlerin bütçeleri çok yüksek. Yönetmen ister filmini kendi bir yerlerden para bularak çeksin, ister bir yapımcı ve destek bulsun, düzgün sinema dilini aktarabilmesi için mutlaka bir kısa film deneyiminin olması gerekiyor. Geçenlerde bir yönetmen "Keşke uzun metrajımı çekmeden önce birkaç kısa film çekseymişim, çok pişman oldum" diyordu. Çünkü kısa film çekerken gerçekten çok şey öğrenebiliyor. Ama tabii kısa filmi sadece uzun metraj çekmek için bir geçiş süreci gibi de görmemek gerekir. Uzun metrajını çektikten sonra kısa film çekmeye devam eden yönetmenler de var. Kısa Film başlı başına ayrı bir alan.

Kısa filmin kendine ait bir anlatım olduğu kesin.

Çok etkileyici filmler var. Çok büyük prodüksiyonlar. Yurtdışına baktığımızda yapımcı firmalar kısa filme ciddi anlamda destek veriyorlar. Özellikle Fransa'da bu alandaki çalışmaları takip ediyorum. Orada, nasıl uzun metraj senaryonu alıp bir yapımcıya gidiyorsan aynı olanak kısa metraj film senaryoları için de geçerli. Senaryonu beğenirlerse birçok firma senin filmini finanse ediyor, onun dağıtımıyla uğraşılıyor, televizyonlara satıyor, festivallerde gösterilmesini sağlıyor.

İtalyan ve Fransız Kültür Merkezleri bu kısa film festivalini destekliyorlar. Onlar kendi ülkelerinin filmlerine yönelik bir gösterim, program ya da içerik tercihi yapıyorlar mı?

İtalyan ve Fransız Kültür Merkezleri bize salon desteği veriyorlar. Ama gösterim, program ya da içerik anlamında herhangi bir şeye karışmıyorlar. İçerik konusunda yurtdışındaki sinema merkezleriyle çalışıyoruz. Mesela İtalya'daki bağlantımız "Roma Bağımsız Film Festivali", Fransa'da "uniFrance" diye kısa filmleri dağıtan bir merkez var orası, Yunanistan'da "Greek Film Center" yine Hollanda'da "Holland Film Merkezi" gibi yerlerle bağlantı halindeyiz.

Uluslararası sinema platformlarıyla çalışıyorsunuz yani...

O merkezler bize film öneriyor. Diyorlar ki; biz bunları seçtik, şu filmleri gösterebilirsiniz... Onların önerileri ve işbirlikleri doğrultusunda filmleri alıyor, değerlendiriyor ve gösterim programına dâhil ediyoruz.

Genel olarak baktığımızda herkes kısa film çekebilirmiş gibi bu işe soyunuyor ama çok da başarısız olanlar var. Esasında hem konu hem de anlatım itibarıyla özenli ve nitelikli bir kısa film çekmek kolay bir iş değil. Ciddi bir zekâyı gerektiriyor. Sizin için bu kadar çok başvuru içinde bu pırıltılı isimleri bulmak güç oluyor mu?

Hep söylerim, kısa film bir zekâ işidir. Bu yıl festivale 1000'e yakın film için başvuru yapıldı. Bu kadar çok başvuru olunca seçim yapmak da zorlaşıyor. Bazı yıllar uzun metrajda olduğu gibi kısa filmlerde de dünyada kısır yıllar oluyor ve çok ilginç filmlere rastlayamayabiliyoruz. Ama böyle durumlarda bilevarolan filmlerin arasından en iyilerini seçerek seyirciye ulaştırmaya çalışıyoruz. Bir de mümkün olduğunca değişik ülkeden film göstererek dengeyi sağlama gayretindeyiz.

Uluslararası kategoride kaç ülke var?

Çok ülkeden başvuru oluyor ki; Örneğin bu yıl Arjantin var, Küba var, Almanya'dan, İspanya'dan, Avusturalya'dan, Belçika'dan, Mısır'dan, Danimarka'dan ve şu an bir çırpıda aklıma gelmeyen pek çok ülkeden gelen filmler var...

Siz hangi filmleri öneriyorsunuz? Özellikle bu filmi iyi ki gösterime aldık, festivalde olması izleyici için bir şans dediğiniz filmler var mı?

Ben gerçekten hepsini öneriyorum. Hepsinin tadı farklı, hepsi izlenmeye değer. Yani seyircinin bu filmi niye izledik demeyecekleri türden filmler. Festival boyunca tüm gösterimler ücretsiz. Kısa film meraklıları zamanları el verdiği müddetçe doya doya film seyretsin derim.

Siz bütün filmleri izlediniz mi?

Ben ulusal filmleri henüz izlemedim, onları jüri izledi. Seçici kurulun değerlendirmesi sonucu Türkiye'de üretilmiş filmleri programa aldık. Yabancı filmleri de benimle birlikte bir ekip var, onlarla birlikte seçiyoruz. Ama beğeniler farklı olabiliyor tabii ki; örneğin benim çok beğendiğim bir kısa filmi bir başkası o kadar beğenmeyebiliyor. Ya da tam tersi başkasının beğendiği bir film beni çok fazla etkileyemeyebiliyor.

O zaman seyirciyi şaşırtacak filmler bekliyor diyebilir miyiz?

Ne kadar şaşırtırlar artık bilemiyorum. Çünkü bu zamanda her şeye o kadar çok alıştık ki birilerini kolay kolay şaşırtmak pek mümkün değil. Ama hepsi nitelikli filmler. İstanbul'da yaşamının artılarından birinin de bu festivali izlemek olduğunu söyleyebilirim. İlgilenenlerin bu fırsatı kaçırmamalarını öneririm. Çünkü hem arkasında çok büyük bir emek var hem de yurtdışından yeni kısa film gösteren çok az festival var.

Sinema tarihine baktığımızda ilk deneyimler hep kısa filmlerle olmuş. Kısa film bir anlamda uzun metrajın özü. Ama bu alan da ciddi bir sinema evrimi geçirmiş. Siz bu değişimden sonra günümüzde kısa filmi nereye oturtuyorsunuz?

Kısa filmin en büyük şanssızlığı ve sorunu ticari dolaşıma girememesi. Giremediği için de ne yönetmenlerine, ne de yapımcılarına para kazandırmıyor. Türkiye'de durum böyle. Yurtdışında bazı kısa filmleri televizyonlar satın alıyor, gösteriyor ve bunun için para ödüyor.

Neden Türkiye'de televizyonlar bu filmleri almıyor?

Bilmem. Hiç ilgilenmiyorlar. Bizim ekranlarda siyasi haberlerden ve dizilerden başka şeylere zaman kalmıyor.

Televizyon kanallarında hiç sinema kuşağı yok örneğin, değil mi?

Bir ara vardı. TRT 2'de Lütfü Özalay bir dönem Genç Sinemacılar diye bir program yaptı. Onun vefatından sonra arkadaşları devam ettirmeye çalıştılar ama bitti. Yine bir zamanlar CINE5 kanalı kısa film gösterimleri yapar, yarışma düzenlerdi. Arada bir böyle gelgitli şeyler oluyor ama günümüzde kanallar bu tür yayınlara artık yer vermiyor. Belki yerel ve kent televizyonlarında bu tür yayınlar oluyordur ama ben pek izleyemediğim için bir fikrim yok.

Ama Avrupa'da bu gelenek hala çok yaygın...

Avrupa'da yaygın tabii. Avrupa'da buna kültürel bir yatırım olarak bakıyorlar. Eğer sinema alanına insan yetiştirmek ya da gençlerin sanatla uğraşmasını teşvik etmek isteniliyorsa, kısa film alanına da destek verilmesi gerekiyor. Kültür Bakanlığı biraz destek veriyor ama onun dışında pek destek veren yok. Gençler kendi kendilerine bir şeyler yapmaya çalışıyorlar. Bu alanda eğitim veren sinema okulları da zaten sorunlu. Olanların da ya altyapıları yeterli değil ya da eğitim kadroları istenilen düzeyde değil.

Kültür Bakanlığı kısa filmlere hiç destek veriyor mu?

Veriyor ama şimdi şöyle bir şey de var. Bu seneki kataloğun girişinde de yazdım bunu; bir şeyin adı "kısa" olunca bütçeler de, destek de kısıyor...

Bütçeler çok mu düşük?

Yani mesela sen bir kısa film festivali düzenliyorsun ve üç gün boyunca bir salonda kısa film gösterimi yapıyorsun. Yanında, başka bir salonda da bir başkası uzun metraj film gösteriyor ve o da üç gün boyunca gösterim yapıyor. Kültür Bakanlığı uzun metraj gösterimi yapan kişiye, sana verilen bütçenin dört bilemedin üç misli fazlasıyla destek veriyor. Yani sana 30 bin lira destek veriyorsa, oraya 120 bin lira destek veriyor. Hâlbuki değişen hiçbir şey yok. O üç gün içinde onlar da konuk getiriyor, sen de konuk getiriyorsun. O da uçağa adam başı örneğin 500 lira ödüyor, sen de 500 lira ödüyorsun. İşte gelen konukları sen de yemeğe götürüyorsun, ikramlarda bulunuyorsun, konaklamasını üstleniyorsun, ulaşımını sağlıyorsun. Diğer taraf bir seansta bir film gösterirken, sen bir seansta yeri geliyor sekiz film gösteriyorsun. Altyazı parası hemen hemen aynı. Yani kısa metraj ya da uzun metraj festivallerin aslında organizasyon anlamında birbirinden çok büyük bir farkı yok. Ama nedense "kısa" dendiği zaman hemen bütçeler de kısıyor. Bu yüzden kısa filmlerin aldığı destek herhalde 7000-8000 TL civarında. Yani Kültür Bakanlığı'nın kısa filmler için verdiği destek bu. Biz geçen sene festival desteğini de çok zor aldık. Bu sene de hala olumlu yanıt vermediler. Şu an eksi bakiyeyle devam ediyor festival bakalım ne olacak.

Umarım Bakanlık buradan festivali görür...

Açılışa davet ettik, festivali önceki senelerden de biliyorlar zaten.

Önceki yıllar destek çıkıyorlar mıydı?

Geçen sene de çok zor çıktılar. Festivalden 20 gün sonra ödemeler yapıldı. Festival bitmişti. Verilecek desteği festival yöneticileri olarak biz baştan bilmeliyiz ki festivali ona göre organize edelim. Kaç kişi çağırabileceğiz, ne yapacağız, kaç katalog basacağız, kime ne kadar altyazı parası ödeyeceğiz, verilen bütçe doğrultusunda önümüzü görmeliyiz.

Siz disiplinli bir festival yöneticisi olmanın yanı sıra aynı zamanda birçok belgesel filme imzasını atmış hassasiyetleri yüksek bir belgesel yönetmenisiniz. Biraz yakın geçmişe dönersek; 1989 yılında çektiğiniz ve o dönem oldukça ilgi gören, üstelik Lozan'da düzenlenen Uluslararası Mimarlık ve Şehircilik Film Festivali'nde gösterilen 710 film arasında ilk beşe giren "Tarlabası... Tarlabası..." belgeseline, günümüzde hala sıcak bölge olma özelliğini koruduğu için değinmek istiyorum. 28 dakika süren o belgeseli insan izlediğinde Tarlabası'nın o makûs tarihi yeniden zihinlerde canlanıyor. O tarihi dokunun yok olması, o dönemin belediye başkanının söyledikleri birer birer insanın aklına yeniden geliyor. Siz o dönem belgeseli çekerken neler hissettiniz, zorlandınız mı? Geçmişten günümüze doğru baktığımızda Tarlabası'ndan geriye ne kaldı?

Çok zorlanmıştım tabii. Geçmişten günümüze Tarlabası'ndan ne kaldı diye bakarsak çok az bir şey kaldı. Onu da biliyorsun, kentsel dönüşüm adı altında yok etmeye çalışıyorlar. Yürütme durdurma kararı aldı ama iskeleler hala öylece hazır kıt'a bekliyor. Bu sadece Tarlabası için yapılan bir şey değil, artık ne yazık ki ülkenin her yerinde çok ciddi bir yapılaşma furysı esiyor. Yeşil alanmış, tarihi yapılarımış, hiç dikkate alınmadan yıkılıyor. Yerine başka bir şey yapılıyor. Sulukule'de olduğu gibi Tarlabası da bu yıkımdan en çok payını alan yerlerden biri ne yazık ki.

Armutlu'da da aynısını yaptılar...

Evet, Armutlu da o yerlerden biri. Yasalar eğer engelliyorsa bu defa yasayı değiştirip yapıyorlar. Bir yerde bir şeyi yapmak istediklerinde hemen meclisten yeni bir yasa çıkarıp engelleri aşabiliyorlar.

Bunu sanırım her parti yapıyor.

Tabii bunu hepsi yapıyor.

Söylediğiniz gibi bu kentsel dönüşüm furyası İstanbul'dan İzmir'e ve hatta Diyarbakır'a kadar Türkiye'nin her bir noktasına kadar uzanıyor. Ama Tarlabası tarihi dokusuyla çok ciddi bir kültürel mirastı. Dokunulmaması gereken bir bölgeydi. Bedrettin Dalan o dönem nasıl başardı bunu?

Yasa dışı olarak, yasalara karşı gelerek başardı. Belgeseli seyredenler hatırlar ya da seyredecek olanlar görürler; bunu kendisi de söylüyor zaten, kayıtlarda var; "Ben yaparım, ondan sonra da cezamı çekerim" diyor. Üstelik bu yıkımı bir de bando eşliğinde başlatıyor. Bu kadar komik bir şey olabilir mi?

Bir taraftan da Ara Güler fotoğraflarını çekiyordu.

Çekiyordu evet...

Allah'tan İstanbul'un Saraçhane, Kadınlar Pazarı, Kız Taşı, At Pazarı gibi daha kimsenin bilmediği tarihi yerleri var.

Evet, en azından o gibi yerlerin çok iyi korunması gerekiyor, korumamız gerekiyor. Bu şehrin pek çok yerini koruyamadık ne yazık ki. Mesela Tarlabası'nda bando eşliğinde yıkıma başladılar. Sonra yürütme durdurma kararı aldı fakat iş işten çoktan geçmişti. Sen de çok geziyorsun ve biliyorsun. Yurtdışında bir kente gittiğin zaman bütün turistlerin gezdiği yerlerin hep o eski yapılar, o eski tarihi bölgeler olduğunu görüyorsun. O kadar değerli ki...

Siz yıllardır bu sektörün içindesiniz ve kısa filmle uğraşıyorsunuz. Bu yıl da bu festivalin 26'ncısını düzenliyorsunuz. Bu koşullarla bu çok ciddi bir süre...

Normalde 37'ncisindeyiz. Yani 37 yıl önce başladık. Ama 37 yıl önce ulusaldı. Uluslararası sözünü koyduğumuz andan bu yana 26 yıl geçtiği için 26'ncısı diyoruz. Aslında afişlerin bir yerine "37'nci Ulusal, 26'nci Uluslararası" diye yazmak lazım.

Peki, bu festivalle ilgili nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Doğruyu söylemek gerekirse iyi tepkiler almasak sürdürmek olası değil. Çünkü bu iş çok yorucu. Üstelik maddi karşılığı olan bir iş değil. Ancak sevgiyle yapılıyor. Her sene artık bu sene yapmasak mı diye düşünüyoruz. Bakıyoruz, seyirci gelmiş, çok büyük bir ilgi var. Sırf onlara haksızlık yapmamak adına bu festivali sürdürmeye çalışıyoruz.

Festivalde filmini göstermek isteyip de programa alınamayan yönetmenlerden hiç tepki alıyor musunuz?

Öyle bir sıkıntı yaşıyoruz tabii. Türkiye'den o kadar çok film başvurusu oluyor ki, örneğin bu sene 300'e yakın film geldi. Seçici kurul gelen bu filmleri tek tek seyreterek yoğun bir değerlendirme yapıyor. Kimisini festival programına alıyoruz, kimisini alamıyoruz. Programa alamadığımız o arkadaşlar da bazen kırgınlıklarını ve serzenişlerini bize iletiyorlar. Öyle olunca ben de üzülüyorum. Bazen çok iyi filmler de gözden kaçabiliyor, insanız hata yapabiliyoruz. Ama şu da bir gerçek ki bir film iyiye belki bizim festival olmaz ama başka bir festivalde mutlaka seçilir ve kendisini seyirci karşısında bulur. O bakımdan dert etmesinler. Ben onların bu heyecanlarını çok iyi anlıyorum ve gösterdikleri ilgiye de teşekkür ediyorum.

Kısa filmin temelinde hep bir özgürlük ruhu, teması vardır. Bu yüzden daha nitelikli şeyler ortaya çıkması daha muhtemel.

Öyle tabii. Bu özgürlük de genelde ekonomik bağımsızlıktan geliyor. Eğer ekonomik olarak birilerine bağımlı değilseniz istediğiniz şeyi daha rahat yapabiliyorsunuz. Yani işte bu piyasada iş yapar mı, yönetmenine, yapımcısına, ekibine, sinema salonu sahibine para kazandırır mı kaygılarından uzak yapabiliyorsanız filmi istediğiniz şeyi daha rahat, net söylersiniz. O bakımdan öyle bir bağımsız yönü var bu alanın.

Peki, yurtdışındaki yönetmenlerin böyle kaygıları oluyor mu acaba?

Dün "reCuiem" diye bir İtalyan filmi gösterdik. Yönetmeni de buradaydı, "Valentina Carnelutti". Filmden sonra konuştuk kendisiyle. Film kendi paramla ve arkadaşlarımla desteğiyle yaptım diyor. Birkaç yıldır düşündüğü bir fikri ve kafasında kurguladığı filmi tamamen kendi olanakları ile filme çekmiş. 31. Torino Film Festivali'nde "En İyi Kısa Film" ödülünü kazanmış. Başka festivallerden de ödülleri var. Yani ister ulusal olsun, ister uluslararası olsun bu işte en büyük bağımsızlık ticari bağımsızlığın olmaması. Tabii bir de şu var; filmler bağımsız olarak özgürce

çekiliyor ama bu filmlerin gösterilmesi için Őu an içinde bulunduğumuz koşulları da göz önünde bulundurarak söyleyebilirim ki festivallerin de bir o kadar bağımsız ve özgür olması gerekiyor. Kısa filmciler istedikleri kadar bağımsız ve özgürce filmlerini çeksinler eğer festivallerin üzerinde çok büyük bir baskı ve sansür uygulanmaya başlanmışsa, Őu filmleri göstermeyelim, Őu filmleri gösterelim, yoksa destek bulamayız gibilerinden oto sansürler yaygınlaşmışsa, yönetmenler bağımsız ürettikleri filmleri gösterecek bağımsız festivaller bulamayabilirler.

Konu baskı ve sansüre gelmişken, Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde yaşanan, kısa filmle başlayıp belgeselle devam eden olaya ne diyorsunuz?

Antalya'daki olay bir felaket. Ama diğler taraftan Altın Portakal bizler için bir çeşit turnusol kâğıdı oldu. Sanat dünyamızdaki insanları bir kez daha tanıma fırsatı bulduk. Festivalde olmaması gereken şeyler yaşandı ve festival yönetimi açıklama yaptıkça işi daha da çıkmaza soktu. Hiç olmaması gereken bir şeydi. Oysa festivaller bağımsızdır, sanat toplumun nabzıdır. Bunu asla unutmamamız ve buna çok özen göstermemiz gerekiyor.

Üstelik uluslararası olduğunu söyleyen bir festivalin sansürü destekleyecek hiçbir düşünceyi içinde barındırmaması gerekiyor. Uluslararası festival yapıyorsun içinde yerel ve bağnaz düşünceler barındırıyorsun. O zaman bu festivali yapma daha iyi.

Aynen öyle tabii ki. Ne yazık ki içinde bulunduğumuz dönemde artık Kültür Bakanlığı festivallere destek verirken kulağıma gelen söylentiler festivalin içeriğine, gösterilecek filmlere bakarak destek verildiği yönünde. Öyle değildir diye umuyorum.

Umarım bu festivalde her şey istediğiniz gibi olur ve daha nice kısa filmcilerin önünde ışık olursunuz. Teşekkür ederim bu söyleşi için.

Ben teşekkür ederim.

<http://www.gazeteciler.com/roportaj/hilmi-etikan-kisa-film-bir-zeka-isidir-82419h.html>